

Володимирецький район лежить в межах Волинського пасма, у північно-східній частині Рівненщини. В центральній частині поширені горби та пасма заввишки 8-20 метрів, розділені численними заболоченими зниженнями. Територія сучасного району займає 194,1 тис. га. і межує з Костопільським, Сарненським, Дубровицьким, Зарічненським районами Рівненської області та Волинською областю. На території району у 67 населених пунктах проживає 61,7 тисячі чоловік, з них 11,9 тис. осіб міське населення та 49,8 тисяч – сільське. Щільність проживання населення становить 32 особи/км². Адміністративний центр – смт Володимирець. Населені пункти об'єднані у 30 сільських і 2 селищні територіальні громади. На території району розташоване місто обласного підпорядкування - Кузнецовськ та одне з найбільших підприємств атомної енергетики України - Рівненська АЕС. Район має добре розвинуте транспортне сполучення: територією проходить автодорога державного значення М-07 Київ-Ковель-Ягодин, залізниця «Київ-Львів», вузькоколійна залізниця «Антонівка-Зарічне», забезпечене автобусне сполучення з усіма населеними пунктами району, є 2 залізничні станції (ст. Антонівка, ст. Рафалівка). Рішенням сесії районної ради від 25.11.2008 №333 «Про затвердження символіки Володимирецького району» затверджений сучасний герб і прапор Володимирецького району. Володимирецький район особливий тим, що на його території знаходяться 8 державних заказників місцевого значення і державний заказник "Білоозерський", в якому є чимало озер, зокрема Воронківське й Біле. Флора й фауна району надзвичайно багата й різноманітна. У навколишніх лісах водяться дикі кабани, кози, вовки, лосі, з птахів - тетеруки, куріпки, журавлі. Серед дерев переважають сосна, дуб, у заболочених місцях - вільха. Ліси багаті на гриби і ягоди: чорниці, брусницю, ожину, журавлину тощо. Достатньо зарибненими є річки Горинь та Стир, озера Біле, Воронківське та інші водойми. На Володимиреччині наявні родовища глини, мідної руди, торфу, базальту, білого кварцового піску, що сприяє значному розвитку промисловості краю.

Антонівка- невелике село у Володимирецькому районі. Саме звідси починається найдовша в Європі вузькоколійна залізниця «Антонівка-Зарічне» - пульсуюча сталевя артерія протяжністю 106 км. Цей диво-витвір кінця XIX століття й досі «бігає» через ліси і поля району. Старенький міні-поїздок місцеве населення називає «кукушкою» за специфічний звуковий сигнал. Така поїздка не схожа на звичайні курорти. Вона до душі тим людям, які прагнуть довгоочікуваного спокою, насолоди свіжим повітрям, відновлення душевної рівноваги. Подорож в чотири години дає можливість оглянути більше ста кілометрів українського Полісся, оповитого легендами та здійснити здавалося б, неможливу подорож у часі. Адже тут все, починаючи від чотирьох вагонного потягу з тепловозом, що є раритетним свідченням минулих років, до охайного шляху, на якому лежать рельси «музейного» року випуску, та рідкісної техніки, що і досі використовується в обслуговуванні вузькоколійної залізниці, створює відчуття нереальності та відкидає подорожуючих на півстоліття у минуле. Потяг іде повільно, 30-40 км/год. Це чудова можливість насолодитися усією красою чудового пейзажу, незіпсованого цивілізацією. Ще однією особливістю вузькоколійки є те, що вона проходить через єдиний в Україні раритетний залізничний дерев'яний міст через річку Стир. Тут рух потягу сповільнюється до 15 км/год.

Дат та авторів будівництва цієї залізниці на сьогодні є декілька. Тепер нам відомо що початки її будівництва припадали ще на 70-ті роки XIX століття, коли маєток в с.Городець був викуплений від польського пана Болеслава Сташинського берлінським купцем Бюхом, з єдиною метою експлуатувати ліс. Саме для цього і були побудовані перші колії. Власник маєтку у Володимирці рід панів Красіцких також мав власну ділянку вузькоколійки збудовану після 1903-го року, щоб поставляти до інших регіонів спирт, з діючого на той час у містечку спиртового заводу. У часи I Світової війни продовжував будівництво нових напрямків уряд царської Росії. Залізниця в той час слугувала для транспортування

військ, їжі та боеприпасів. У 1941-му, полотно вузькоколійки частково розібрали відступаючі частини Червоної Армії. Сучасного маршруту і вигляду вона набула у 1946-му у результаті післявоєнної відбудови.

Музей «Історії вузькоколійної залізниці та Поліського краю», відкритий улітку 2010 року на станції Антонівка, в рамках проекту «Поліський трамвай», під час проведення першого Етно-Туристичного Фестивалю «Бурштиновий шлях», що проходив у селі Антонівка вкінці червня. На сьогодні музей налічує близько трьох сотень таких же цінних і раритетних експонатів, як і сама вузькоколійна залізниця, що експонуються на площі у 40м², серед них перші ліхтарі та ручні семафори, оригінальні фотографії та деталі міні-поїзда.

БІЛООЗЕРСЬКИЙ ЗАКАЗНИК. БІЛЕ ОЗЕРО

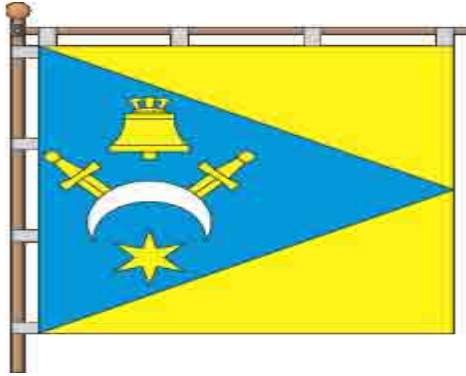
Ландшафтний заказник "Білоозерський" розташований між селами Озерці, Рудка, Більська Воля, Березино Володимирецького району. Тут пролягла колись льодовикова прадолина довжиною 17 км та завширшки - 3 км., що була прадолиною річки Стир, по якій стікали льодовикові води. Згодом долина заболотилась, оточені лісами, тут сформувались болотні масиви. Здається, з усього Полісся походили сюди болотні рослини й утворили типові та рідкісні угруповання. Достатньо побувати на болотному масиві Коза-Березина, що прилягає до озера, щоб побачити всі типи боліт українського Полісся. У цій реліктовій прадолині збереглося велике карстова Біле озеро.

Біле озеро по праву називають перлиною Українського Полісся. Розташоване серед боліт на захід від села Рудка Володимирецького району. Друге за площею (4,5 кв.км) в Рівненській області. Велике, красиве Біле озеро займає глибоку карстову западину із своєрідною будовою дна, що складається з двох конусоподібних заглиблень. Найбільша глибина - 26 метрів - досить значна для рівнинних водойм. Лежить озеро серед болотних і місцевих масивів. З трьох боків до озера підходить велике болото, яке лежить на вододілі двох річок - Стиру та Веселухи. Болото займає прадолину реліктової річки Березини, що протікала тут у далекий льодовитий період. Древня ріка виробила долину, а та поступово перетворилася в болото. По формі долина і болото витягнуте: 17 км довжини при ширині не більше 3 км. Саме тут, 1980 році вперше на Поліссі київський ботанік Я.П. Дідух, знайшов рідкісний у нашій флорі центральноєвропейський вид - звіробій сланкий. Біле озеро живиться підземними джерелами, єдине в Україні з підвищеним вмістом гліцерину у воді, через що вона має надзвичайні цілющі властивості.

Історія міста:

В своєму існуванні містечко Володимирець налічує за однією версією трохи більше 8-х століть (1183 р.н.е. «Іпатіївський літопис», про похід через нашу місцину Дубровицького князя Гліба Юрійовича на половців і набір в свою дружину воїв-володимирчан). За іншою майже 4,5 століття (запис у поборовому реєстрі Луцького повіту, як «стара осада» «давнє поселення» у власності Івана Кердея Мнишинського). Однак ряд археологічних знахідок свідчить, що наш неприступний, болотистий край був обжитий значно раніше. Це і залишки мезолітичної стоянки на північній околиці містечка (8-11 тис.р. тому), і залишки доби бронзи та курганий могильник унікальної милоградської культури (VII ст. до н.е.). До 1654 року (знищений козацькими і московськими полками) розташовувався у сучасній парковій зоні дерев'яний замок, оточений глибоким ровом, який і зараз є єдиним свідком періоду. Завдяки тодішньому власнику Стефану Четвертинському влітку 1667 року Володимирець отримав привілей на самоврядування за Магдебурзьким правом (остаточно скасоване 1831-го). У своїй історії містечко пережило ще й дві великі пожежі у 1889 та 1934-му роках, які знищили дуже багато цінних для культури та історії краю речей і споруд, зокрема дві православні церкви, синагогу. У різний час діяли у містечку цегельня, черепична майстерня, в 1905 – з'являється спиртзавод, першу школу відкрито у 1874-му, а першу лікарню у 1913-му. В жовтні 1997-го Володимирецька селищна рада затвердила сучасні герб та прапор Володимирця.

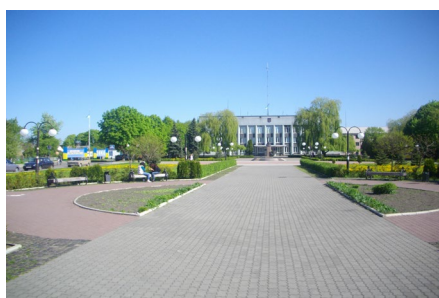
Масток Красицького:

Свого часу вражав красою масток пана Фердинанда Красицького. Збудований напевне 1823-27 років, він і до цього часу стоїть на своєму місці, викликаючи захоплення туристів. Збудований у стилі «ампир», двоповерховий цегляний палац, прикрашений зі сторони входу 4-ма колонами, на сьогодні є найстарішою будівлею у селищі. Навколо мастку було висаджено парк з унікальних видів дерев, що звозились сюди з усієї Європи, який існує і в наш час.

Сучасний бульвар:

Нова центральна площа міста була здана в експлуатацію в кінці 2004 року, а у травні 2006 там з'явився пам'ятник Великому Кобзарю на честь якого вона і була названа – «Бульвар Шевченка».

Свято-Успенська церква:

В 1894 році на місці згорівшої церкви Святого Василя Великого був зведений Свято-Успенський двопрестольний храм, який зберігся до наших днів. Свято-Успенська церква з дерева на кам'яному фундаменті збудована на кошти парафіян. 29 вересня 1897 року церкву освячено. Головний престол її освячений в честь Успіня Божої Матері, другий, в північному крилі – в пам'ять Покрови Пресвятої Богородиці. На початку ХХ ст. до неї було приписано 410 дворів та 3154 парафіян з містечка та сіл Каноничі, Дубівка, Липне, Майдан, Слобода. Внутрішній розпис вперше зроблено в 1978 році. Храм дерев'яний, однокупольний, з п'ятьма главами. Дзвіниця має сім дзвонів.

Мистецька палітра Володимиреччини

Відродження, збереження і популяризація традицій народної культури стало основним поштовхом до культурного відродження Володимиреччини. Одним із перших провісників, що уособлював собою культурне відродження краю став мистецький фестиваль «Веселики Полісся» (1996 рік). «Веселики» - журавлі, які щорічно на своїх крилах приносять не тільки весну, а й надію на здійснення мрій. Понад 15 років, як весна птахів, вибирає фестиваль самотні традиції краю: витвори майстрів декоративно – ужиткового мистецтва, народні пісні і танці. Гостями свята є колективи з Білорусії, Волині, Рівненщини.

У 2000 році на базі відділу культури зароджується ще один проект – родинне свято «Завітайте у Володимирець на святковий млинець». Його мета – зібрати всі родинні творчі династії краю зі всієї України і зарубіжжя та показати самотність талантів вихідців нашого краю.

Заслуговує на увагу традиційне народне свято яке проводиться щорічно 6 липня в ніч на Івана Купала. У ході дійства характер свята з ритуально-магічного переходить в розважально-повчальний. Дівчата, пускаючи по воді вінки з встановленими на них свічками, намагаються побачити своє майбутнє, найспритніші сподіваються на міцне здоров'я, стрибаючи через полум'я, а закінчується дійство пошуком квітки папороті. Найчастіше такі свята проходять в с.Озеро, Каноничі, Дубівка, Лозки, Сухополя.

Традиційно на День Перемоги 9 травня в районі стартує мотоестафета. З райцентрівського майдану Пам'яті володимирчани проносять через увесь район святкову естафету слави. У розливах травневого цвіту під мідь духового оркестру святкова мотоестафета рушає чотирма маршрутами бойової і трудової слави, щоб пронести почуття вдячності тим, хто в лиховісні часи відстоював наше сьогоднішнє мирне небо. На честь живих і загиблих героїв лунають залпи салюту, і вічну славу визволителям - переможцям провіщає хор районного будинку культури.

Помітний вклад в розвиток культури не лише Володимиреччини, але й Рівненщини та України вносять народні аматорські колективи. Відомий не лише на теренах України, а й у Білорусі та Польщі народний аматорський чоловічий гурт «Верес», вдало підібрані тембри голосів, належне відтворення образу, висока сценічна культура, костюми створюють небачений світ краси і добра виступи народних аматорських колективів «Берегиня» с.Городець, «Родинопька» с.Лозки, «Родина» с.Острівці, «Надвечір'я» с.Хиночі, «Мрія» смт.Рафалівка, «Дивоцвіт» та «Ясени» смт.Володимирець, зразкового колективу «Веселики Полісся». Володимирець – край де жила і творила заслужена майстриня народної творчості України Ганна Леончук. Вироби поліської чарівниці своїм спокоєм барв і самобутністю кольорів та узорів притягують погляди на районних виставках виробів майстрів декоративно – ужиткового мистецтва. Милуються відвідувачі тонкою делікатністю та виразністю у поєднанні зі спокійною манерою виконання виробами досвідчених різьбярів Костянтина Шишки з с.Довговоля, Сергія Гарбариніна з с.Каноничі, Анатолія Міцуги с.Городець. Віками формувались особливості вишивки Рівненщини та нашого району. Основні художні властивості (смугастість орнаментальних композицій, чіткість, лаконізм малюнків) знайшли подальший розвиток у роботах Наталії Маринич та Лідії Домінської з Хиноч, Лідії Вознюк з с.Лозки, володимирчанок Тамари Приходько, Надії Сад. Традиції поліського ткацтва бережно плекають Любов Ващенья і Галина Кульковець з с.Мульчиці, володимирчанка Віра Ковальчук. Досконало володіє технікою плетіння з тонкої лози – рокити Валерій Колодій з с.Хиночі. Віртуозно плете глечики Ганна Савсюк з с.Біле.

Творять диво – полотна самобутні художники – аматори В'ячеслав Літвінчук з с.Антонівка та Микола Воробей з с.Каноничі.

У 2003-му , письменник, заслужений журналіст України Віктор Мазаний зініціював літературно-мистецьке свято «Городецький автограф» у своєму рідному селі Городець Володимирецького району. Село унікальне тим, щов ньому народилося, жило і працювало гроно видатних письменників, які творили в різний час, різними мовами, та в кінцевому підсумку зробили внесок у розвиток української культури. Серед них — Авенір Коломиєць, Галина Гордасевич, Юзеф Ігнацій Крашевський, Тадеуш Стецький. Формат «Городецького автографа» передбачає участь лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка в галузі літератури Тут збираються журналісти і письменники, які діляться новими відкриттями про відомих земляків і поповнюють новими саджанцями Письменницьку алею.. Гостями свята вже були: В'ячеслав Медвідь, Олексій Дмитренко, Петро Перебийніс, Степан Сапеляк, Михайло Слабошпицький та цілий ряд письменники Рівненщини і всієї України. Кожен візит літераторів є святом для села Городець. Фактором, який живитиме тутешні письменницькі традиції, є літературна студія. Ці зустрічі приносять свої плоди. Юне покоління продовжує літературну традицію, складає свої вірші і прозу.

Поліський літературний музей - єдиний в державі сільський літературний музей. Тут історія Городця й округи, речі, портрети і згадки про знаменитих людей, літераторів і їх твори підписані власноруч. Музей постійно поповнювався новими експонатами, які сьогодні розміщені на площі 60м², у трьох експозиційних залах: етнографія та основні історичні віхи розвитку села, літературна спадщина та відомі односельчани. На сьогодні це майже 1,5 тис. експонатів.

Володимирецький район має дві безцінні перлини - обдарований покладами сонячного каменю - бурштину і єдину діючу раритетну вузькоколійну залізницю Антонівка-Зарічне. Поєднавши ці два багатства Володимирецький район виплевав унікальний етно-тур-фестиваль «Бурштиновий шлях», що проходить у рамках проекту "Поліський трамвай" з 2010 року. Передбачено шістнадцять етапів проведення, за кількістю станцій вузькоколійної залізниці Антонівка-Зарічне. Автентичне мистецтво, дари лісів, традиційна поліська кухня, тематичні екскурсії - такі складові фестивалю. Тисячі цікавих з різних куточків України та закордону з'їжджаються до найдовшої у Європі діючої вузькоколійної залізниці, станціями якої з року в рік проходить фестиваль, ну і звісно ж побачити обіцяний музей видобутку бурштину під відкритим небом, щоправда у мініатюрі. На станції мандрівного фестивалю можна і культуру пізнати, і відпочити, і традиційним ремеслам повчитись, і всі принади поліської кухні на собі відчути, відвідати колоритні курені, які презентували автентіку кожної сільради Володимиреччини.

Аби гостям не було коли нудьгувати, а це щорічно понад 12 тисяч відвідувачів, три дні фестивалю поділено тематично: свято бурштину, чорниці, день екології та довкілля. Родзинкою дійства 2012 року стала вишита карта району прикрашена бурштином, біля якої було багато охочих сфотографуватися, презентована авторська пісня під назвою «Бурштиновий шлях». Кожен з гостей мав змогу отримати сувенір (флаер із шматочком бурштину) та прийняти участь в лотереї. Біля станції Володимирець організовано відцепний вагончик вузькоколійки ("кукушки"), наповнений бурштиновим скарбом, де можна було придбати прикраси, і сувеніри із сонячного каменю. Рухомо крамничка стала оригінальним доповненням до вже традиційних акцій – виставок, ярмарків, концертів, екскурсій, лісових прогулянок і майстер-класів.

Цікавою подією у районі став проект «Вишита карта району». Карту впорядковано при сприянні працівників відділу культури, районного краєзнавчого музею, центральної районної бібліотеки, публічно-шкільних бібліотек району, районного будинку культури, сільських клубних установ, 36 народних умільців територіальних громад району, вкладаючи у цю символічну роботу свій Божий дар.

У проєкті участь прийняли 32 сільські ради, долучилось до реалізації ідеї 44 особи . Родзинкою вишитої карти є те, що кожна територія сільської ради на ній зображена відповідним орнаментом та притаманними композиціями, всі компоненти: кольорова гама, візерунки вишивки, розміри карти поєднані та підпорядковані одному художньому задуму проєкту.

Сільські фестивалі стали найновішим проєктом 2012 року.

Вони з успіхом пройшли у с.Каноничі – «Запрошуємо у наш край на святковий коровай», «Богатирські забави» (с. Суховоля), «Святе ,як хліб, село моє... » (с.Озеро), «У Новаках на Зелених святах»(с.Новаки), «Фестиваль Довгої Волі» (с.Довговоля), «Рафалівці - 110» (с.мт.Рафалівка), «Дубівські приймаки» (с.Дубівка), «Наша слава козацька не на папері писана» (с.Хиночі), вперше сільські фестивалі пройшли у віддалених селах Озерці (з нагоди 450 – річного ювілею) та Малі Телковичі. З'явилися нові номінації – «Дарунок лелеки», «Солдатська матір», «Берегиня народних промислів», «Аматор народного мистецтва», «Нев'януха любов», «Своє - найкраще», «Любові стиглі грона», «Громадська ініціатива», «Знай наших».

Валентина Пінчук, начальник відділу культури і туризму Володимирецької райдержадміністрації

